

VINERI • 11 APRILIE 2014 • ANUL LXIV NR. 15

FOAIA românească

SĂPTĂMÂNAL AL ROMÂNILOR DIN UNGARIA

www.foaia.hu / foaia@foaia.hu

Naționalitățile nu vor avea scaune în „Potcoava” Parlamentară
Concurs de povestire cu tot mai mulți copii talentați
Expoziția comună a doi artiști români din Ungaria

CALENDAR ORTODOX

14 aprilie, luni, †) Sf. Ier. Pahomie, Ep. Romanului; Sf. Martin Mărt., Ep. Romei.
15 aprilie, marți, Sf. Ap. Aristarh, Pud și Trofim.
16 aprilie, miercuri, Sf. Mc. fecioare Agapia, Irina și Hionia.
17 aprilie, joi, Sf. Mc. Simeon, Ep. Persiei.
18 aprilie, vineri, Sf. Cuv. Ioan, ucenicul Sf. Grigorie Decapolitul; Sf. Ier. Cosma, Ep. Calcedonului; Sf. Mc Ioan din Ianina (Sf. și Marea Vineri).
19 aprilie, sâmbătă, Sf. Cuv. Ioan Paleolavritul; Sf. Sfințit Mc. Pafnutie (Post negru)
20 aprilie, duminică, †) Sf. Teotim, Ep. Tomisului; Sf. Cuv. Teodor Trihina Atanasie și Ioasaf; Sf. Ap. Zaheu (Vecernia Învierii). (†) Duminica Sfintei Învieri (Sfintele Paști).

Gândurile săptămânii

„Noi românii suntem o lume în care, dacă nu se face ori nu se gândește prea mult, ne putem mândri că cel puțin se discută foarte mult.”

I.L. Caragiale

„Simplitatea spiritului este lucrul cel mai mare și mai greu de dobândit; pentru a fi simplu trebuie să fi trecut prin mari experiențe.”

Krishnamurti

Lumea de mâine nu poate exista fără morală, fără credință și fără memorie.

Regele Mihai I

CuvinteCelebre.ro

„Caută mai bine să te învingi pe tine decât soarta și să-ți schimbi mai degrabă dorințele decât ordinea lumii.”

René Descartes

„Trebuie ca cineva să fie sărac pentru a cunoaște valoarea cuvântului »a da«.”

George Eliot

„Atâta timp cât oamenii masacrează animale, se vor omorî și unii pe alții. Cu siguranță, cel care sădește sămânța omorului nu poate culege bucurie și dragoste.”

Pitagora

„Oamenii sunt ca vinurile. Cu timpul, fie devin din ce în ce mai buni, fie se transformă în oțet.”

Papa Ioan al XXIII-lea

„Nu trebuie să silim materialele să vorbească în limba noastră, ci trebuie să le aducem până la acel punct, unde alții vor înțelege limba lor.”

Constantin Brâncuși

ROMÂNIA
Ministerul Afacerilor Externe
Departamentul Politici pentru
Relația cu Românii de Pretutindeni

Această revistă a fost tipărită cu sprijinul parțial al Ministerului Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni / Conținutul acestei reviste nu reprezintă poziția oficială a DPRRP

București

DPRRP finanțează
8 proiecte ale
românilor din Ungaria

Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni (DPRRP) a dat publicității, la finalul săptămânii trecute, rezultatele sesiunii de finanțare pe anul 2014. Potrivit acestuia, un număr de 215 proiecte depuse au fost aprobate și urmează a fi implementate după finalizarea tuturor procedurilor legale.

Cererile de finanțare pe anul acesta au fost depuse în cursul lunilor ianuarie-februarie. Au fost înaintate 750 de cereri, dintre care DPRRP din cadrul Ministerului Afacerilor Externe a aprobat spre finanțare 215 proiecte. Un număr de 525 de cereri au fost respinse, alte 9 cereri de finanțare au fost depuse în afara sesiunii, iar un singur proiect a fost retras. Proiectele au fost depuse de comunitățile românești din Albania, Australia, Austria, Belgia, Brazilia, Bulga-

ria, Canada, Cehia, Cipru, Danemarca, Franța, Germania, Grecia, Israel, Italia, Kazahstan, Liban, Marea Britanie, Olanda, Portugalia, Republica Moldova, România, Serbia, Spania, SUA, Ucraina, Ungaria.

Dintre proiectele înaintate de comunitatea românească din Ungaria, DPRRP va finanța 8 cereri:

– Institutul de Cercetări al Românilor din Ungaria – Organizarea celui de-al XXIV-lea simpozion internațional – 30.000 RON

– Parohia Ortodoxă Română din Apateu – Centrul Spiritual și Cultural Românesc „Sf. Andrei Șaguna” din regiunea Hajdu-Bihar din Ungaria – 60.000 RON

– Editura NOI, Editura de presă și carte românească – Finanțarea părții ală a publicației Foia românească – 185.000 RON

(Continuare în pag. a 5-a)

Jula

Concurs
expirat

Luni, 7 aprilie, a expirat termenul înaintării dosarului pentru ocuparea postului de director al Grădiniței din Orașul Mare Românesc din Jula. Concursul a fost lansat de Primăria orașului Jula, care este administratorul instituției și care are dreptul de a decide despre viitorul conducător. Până la termenul din 7 aprilie, o singură persoană și-a înaintat concursul, actuala directoare a grădiniței, Ana Ciotea. Decizia asupra dosarului se va lua de către Consiliul Local din Jula, până la data de 26 iunie 2014. EȘ.

Scrieți-vă
părerile
la adresa:

foaia@foaia.hu

Poza săptămânii

Am votat și noi cum am putut: când cu capu, când cu curu...

Părerile autorilor nu coincid întotdeauna cu opinia Redacției. Responsabilitatea juridică pentru conținutul articolelor publicate în Foia românească aparține autorilor. Foia românească nu garantează publicarea textelor nesolicitate de redacție.

Pe copertă: Sala mare de ședințe a Parlamentului de la Budapesta
(foto: internet)

Naționalitățile nu vor avea scaune în „Potcoava” Parlamentară din Budapesta

În urma alegerilor parlamentare din 6 aprilie 2014, cetățenii Ungariei și-au ales noul parlament. Pentru prima dată după schimbarea sistemului din 1990, și minoritățile și-au putut alege reprezentanți în Parlamentul din Budapesta. Nici una dintre cele 13 naționalități nu au reușit însă să-și aleagă deputați cu drepturi depline. Românii, la fel ca celelalte 12 naționalități, vor avea doar un purtător de cuvânt în Casa Țării. Acesta nu va avea drept de vot și nu va nici măcar un scaun în „Potcoava” Parlamentară, în sala mare unde se țin ședințele adunării naționale de la Budapesta. Cu puține excepții, toate naționalitățile vor fi reprezentate în Parlament de președinții autoguvernărilor pe țară. Purtătorii de cuvânt ai naționalităților nu au dreptul să formeze un grup parlamentar, dar vor face parte dintr-o comisie specială pentru minorități.

Conform datelor încă neoficiale, după o prelucrare de peste 98 la sută a voturilor, cele 13 naționalități, nici în condițiile favorizate, nu au reușit să obțină nici un mandat cu drepturi depline. Asta înseamnă că fiecare dintre cele 13 naționalități va avea doar câte un purtător de cuvânt, fără drept de vot, în Parlamentul de la Budapesta.

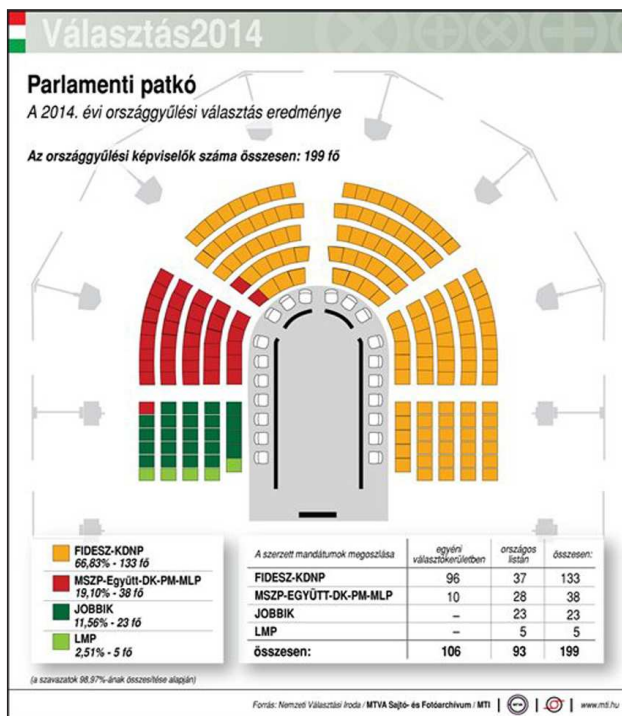
Cum au votat românii?

Pentru lista românească, condusă de Kreszta Trajan, actualul președinte al Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria, au votat în total 354 dintre cele 647 de persoane înscrise în registrul românesc central de la Biroul Electoral Național. Lista românească a obținut locul al șaselea dintre toate naționalitățile, în fruntea clasamentului aflându-se nemții, cu 11.189, urmați de romi cu 3.984 de voturi.

Cercetând datele înregistrate în localitățile tradiționale cu populație românească din județul Bichiș, aflăm că cei mai mulți, 72 la număr, au votat la Chitighaz, localitate care este urmată de Bătaonia, cu 56 de voturi. Pe locul trei se află Aletea, cu 32 de voturi, apoi urmează Julia, cu numai 30 de voturi.

La Micherechi, localitate cu majoritate covârșitoare românească, au votat pentru lista Autoguvernării pe Țară numai 12 persoane. E interesant însă că, la Otlaca-Pustă, un sat fondat de români acum mai bine de un secol, nici o persoană nu a votat cu lista românească.

În județul Bihor, cei mai

Așa va arăta noul Parlament redus numeric din Budapesta. La sfârșitul anului trecut, sala mare de ședințe a fost reamenajată, în viitor având doar 199 de locuri. Din acest total, 133 de fotolii vor fi ocupate de deputații Fidesz-KDNP, 38 de către cei de la MSZP-Együtt-DK-PM-MLP, 23 de scaune vor fi ale celor de la partidul Jobbik, iar 5 scaune ale celor de la LMP. Cei 13 purtători de cuvânt nu vor avea nici scaun în sala mare de ședințe a Parlamentului de la Budapesta

mulți au votat la Săcal, 11 la număr. La Apateu și Bedeu numai câte un singur alegător a sprijinit lista românească.

În județul Ciongrad, în singura localitate cu populație românească autohtonă, la Cenadul Unguresc, lista Autoguvernării pe Țară a fost votată de 2 alegători.

În orașul învecinat, la Macău, au votat 11.

Cu cele 354 de voturi adunate din toată țara, în următorii patru ani, românii din Ungaria vor avea un purtător de cuvânt în Parlament, în persoana lui Kreszta Trajan. Lista Autoguvernării pe Țară a Românilor din Ungaria a inclus

în total trei nume, pe locul 2 figurând Tiberiu Juhasz din Julia, iar pe locul 3 doamna Elena Silaghi din Bedeu.

La recensământul din 2011, în Ungaria 640 de mii de persoane s-au declarat aparținătoare vreunei minorități. Dintre acestea, 35.000 au răspuns măcar la o singură întrebare (dintre cele patru) că au vreo legătură cu originea, limba, cultura românească. Dacă luăm în calcul aceste date de la recensământ, se poate constata că doar 1% din românii din Ungaria au votat duminică trecută lista AȚRU pentru parlament.

E. Șimon

EDITORIAL

Tu în ce limbă vorbești cu câinele tău?

Scriitorul și omul politic Varujan Vosganian a fost întrebat odată, ce se consideră, român sau armean. Acesta a răspuns cu o întrebare: „– Când vrei să știi ce este cu adevărat un om, întreabă-l în ce limbă vorbește cu animalele și cu copiii...”

– În ce limbă vorbești cu animalele și cu copiii?

– În armeneste...”

La prima vedere poate părea o idee ciudată să analizezi în ce limbă vorbesc oamenii cu animalele lor și, mai ales, să pui copiii la același capitol cu animalele. Dar dacă vă opriți un pic și meditați asupra acestui lucru, vă veți convinge singuri că deloc nu este așa, iar răspunsul lui Varujan Vosganian este mult mai profund decât am crede la prima citire.

O prietenă îmi povestea că, acum 20 de ani, când și-a schimbat țara pentru o alta, mutându-se din România în Ungaria, într-un sătuc de români de lângă graniță, a așteptat nașterea primului său copil rememorând numeroasele cântece și poezii, pe care mama și bunica ei i le-au spus când ea s-a născut. Se pregătea ca și ea să-și alinte odrasla în limba mamei și bunicii sale, românește. Atunci nu prea avea de ales nici ea, nici copilul ei, mama știind doar limba română. Odată intrat în sistemul instituțional, la grădiniță și apoi la școală (românească!), copilul a învățat și limba maghiară. A învățat-o într-atât încât în scurt timp nu mai vroia să vorbească românește! Mama vorbea în continuare în română, iar copilul îi răspundea în maghiară. Vă este cunoscută situația? Căzul prietenei mele nu este unul singular...

Scriitorul armean din România, citat la începutul acestei scrieri, consideră că identitatea națională a unui om se arată prin faptul cum vorbește nu numai cu copiii, dar și cu animalele. Cu ființele necuvântătoare din jurul casei noastre, pisici sau câini sau orice altceva, folosim limba cea mai apropiată de noi, limba maternă. Un neamț dacă se mută în Australia vorbește în continuare în germană cu animalul lui de companie, la fel cum și chinezul mutat în Paris vorbește tot în chineză, și nu în franceză. Animalul nu are limbă. Și nici naționalitate. Dacă nu ar fi așa, atunci eu cu câinele meu de rasă „golden retriever” ar trebui să vorbesc în scoțiană...

De când am devenit proprietar de câine, foarte des sunt întrebată cum de vorbesc cu câinele meu în românește. Când mă fac că nu înțeleg întrebarea, de obicei se insistă: dar nu mă gândesc, totuși, să-mi învăț câinele și ungurește, pentru că totuși trăim în Ungaria? Cum adică? Câinele meu va pleca undeva fără mine, unde poate va trebui să „discute” cu cineva în maghiară și nu se va descurca? Sau va trebui să meargă vreodată singur la veterinar și va fi nevoit să-i spună unde să-i dea vaccinul? Poate, inconștient, tocmai din acest motiv i-am ales un veterinar român. Ca să nu aibă astfel de probleme.

De câțiva ani constat cu tristețe că stadiul asimilării lingvistice a românilor din Ungaria este atât de avansat încât și cu animalele din jurul casei vorbesc în ungurește. Cu copiii la fel. Dar nu a fost întotdeauna așa: în copilărie ne distram împreună cu frații mei că bunica, în timp ce făcea curățenie în cotețul porcilor sau al găinilor, le vorbea acestora. Una vorbea cu porcii, alta cu găinile. Dar și cu unii și cu alții vorbea în limba română, limba ei maternă. Și nu pentru că nu știa ungurește. Ci pentru că româna era limba casei!

Chiar, de ce ar trebui să știe ungurește un câine din Micherechi sau Chitighaz? Ca să poată vorbi cu pisica din vecini? Înainte să mă judeci, dragă cititorule, pentru subiectul acestei scrieri, verifică starea identității tale și răspunde măcar în gând: tu în ce limbă vorbești cu câinele tău?

Eva Șimon

Învățăături fundamentale pentru mântuirea sufletului

Seri de evanghelizare la Oastea Domnului din Micherechi

Adunarea Oastea Domnului din Micherechi a organizat în zilele de 5-6 aprilie seri de evanghelizare. Evenimentul a adus multă bucurie duhovnicească ostașilor care au participat din Micherechi și oaspeților lor din Cluj, Oradea, Beiuș și Târgu Lăpuș. În seara de duminică, 6 aprilie, în mijlocul credincioșilor s-a aflat și PS Siluan, Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria împreună cu părintele Tudor Budeanu de la Parohia Macea și părintele paroh Ioan Bun, care au rostit cuvinte de învățătură spre folosul duhovnicesc al credincioșilor.

Învățăături creștine fundamentale pentru mântuirea neamului omenesc și însușirea mântuirii prin credință au fost reflectate în seara de sâmbătă în cadrul serilor de evanghelizare. Prima învățătură a fost aleasă de la Sfântul Apostol Pavel Romani 1,18 iar a doua de la Întâia Epistolă Sobornicească a Sfântului Apostol Petru 4,17 despre necesitatea mântuirii pentru toți oamenii, în care este arătată vinovăția păgânilor și a iudeilor în fața lui Dumnezeu și neputința lor de a dobândi împăcarea cu Părintele ceresc. Din această cauză, Dumnezeu a oferit lumii mântuirea prin jertfa Fiului Său, Domnul Nostru Iisus Hristos, pe care noi ne-o putem însuși prin credință în învățătură și jertfa Sa. Au predicat frații Ioan și Vasile Danciu din Târgu Lăpuș, Vasile Cheța din localitatea Trestie, Ovidiu Ciorte din Bucium și Visarion Damșa din Chendrea.

– Îndemnul serii a fost: împacă-te cu Dumnezeu! Fiindcă viața noastră este scurtă pe pământul acesta

trebuie să ne pregătim pentru viața de după moarte. Scopul nostru a fost ca prin noi, cuvântul Domnului să sensibilizeze inimile oamenilor, care au participat în seara aceasta la seri duhovnicești. Fiecare creștin ortodox de la botez s-a născut ostaș. În cadrul botezului, preotul rostește rugăciuni, binecuvântându-l pe cel nou născut că din clipa de față va fi un bun ostaș al Domnului. Botezul, primind de mici trebuie să-l îndeplinim, iar preotul ungând cu untdelemn spune că picioarele să umble pe calea lui Dumnezeu, gura s-o laude pe El, iar toate mădularele noastre să le punem în slujba Lui. Deci noi devenim ostași de la botez. În seara aceasta au participat credincioși și de la alte confesiuni din sat, ceea ce dă dovadă de o bună înțelegere cu ceilalți credincioși de la celelalte biserici. Sfântul Cuvânt spune să trăim în pace cu toți oamenii. În Împărăția lui Dumnezeu vor ajunge numai copii lui Dumnezeu, cei ce și-au spălat hainele în sângele Lui. Copii ai lui

Dumnezeu vom deveni numai atunci când ne predăm viața în mâna Lui, ne-a mărturisit Ioan Danciu din Târgu Lăpuș.

– Suntem un grup de tineri, care facem parte din Oastea Domnului din mai multe localități din România: Sami Danciu, din Târgu Lăpuș, la acordeon, Călin Lăcătuș din Zalău, care este orb și frații Alex și Ionatan David din Gherla. Activitatea noastră în țară o desfășurăm în cadrul Oastei Domnului din Gherla, pentru că acolo am găsit locul unde ne putem implica în activități bune. De exemplu, în săptămâna trecută am avut conferința la Gherla la nivel național „Pe urmele Sfinților înaintași”, în cadrul căreia un grup de tineri alcătuit din 70 de persoane din toată țara cu 70 de lumânări aprinse am intrat la subsolurile închisorii și acolo am văzut ceea ce eu nu mă puteam gândi că voi ajunge să văd vreodată, am văzut scrijelit TD, adică Traian Dorz, unul dintre cei care a susținut mișcarea Oastei Domnului, fiind persecutat în perioada comunistă. A fost un sentiment foarte ciudat și plăcut în același timp. Astăzi suntem pentru prima dată la Micherechi. Seara aceasta ne-a făcut impresii foarte bune, în special partea de predică. Ne-a plăcut că ne-am întâlnit cu fratele Puha, cu care ne știm de mai mult timp și acum ne-am întâlnit pentru prima dată, a spus Marius Sânpetresan din Cluj.

În seara de duminică, 6 aprilie, în mijlocul credin-

cioșilor s-a aflat și PS Siluan Episcopul Eparhiei Ortodoxe Române din Ungaria, împreună cu părintele Tudor Budeanu de la Parohia Macea și părintele paroh Ioan Bun, care au rostit cuvinte de învățătură spre folosul duhovnicesc al credincioșilor. În seara respectivă a onorat cu prezența și domnul Florin Vasiloni, consulul general al României la Jula.

PS Siluan a vorbit despre viața Sfintei Maria Egipteanca, model peste veacuri al Bisericii Ortodoxe și despre semnificațiile Duminicii

a V-a din Postul Mare, iar în mod special a mai cerut ascultare despre nevoia duhovnicească și întoarcerea omului la Dumnezeu. Părintele paroh Ioan Bun a vorbit despre istoricul Asociației „Oastea Domnului” din Micherechi, care a fost înființată în anul 1928, în timpul slujirii preotului ortodox Ioan Olah, la doar 5 ani după ce se înființa la Sibiu „Oastea Domnului”. Evenimentul s-a încheiat cu o agapă frățască, oferită de organizatori la Centrul misionar-pastoral al Parohiei Micherechi. A.C.

DPRRP finanțează 8 proiecte ale românilor din Ungaria

(Urmare din pag. a 2-a)

– Asociația de păstrarea tradițiilor și pentru dansuri populare „Gheorghe Nistor” – Promovarea afirmării identității culturale românești prin dezvoltarea și sprijinirea activității ansamblului de dansuri populare din Micherechi – 40.000 RON

– Asociația Culturală a Românilor din Seghedin – Învăță de la toate! Ziua poeziei creștine în limba română. Atelier transfrontalier de creație și cenaclu pentru elevi – 3.280 RON

– Asociația Culturală a Românilor din Seghedin – Aniversarea a 65 de ani de existență a Catedrei de limba și literatura română din cadrul Departamentului pentru

Minorități Naționale a Universității din Seghedin – 10.965 RON

– Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria – Școala de vară „Alexandru Mocioni” – 35.000 RON

– Episcopia Ortodoxă Română din Ungaria, Julia – Lucrări de reabilitare la Capela ortodoxă românească din Crâstor – 21.173 RON

Din Ungaria au mai fost înaintate următoarele cereri, care au fost respinse: Magyarországi Baptista Egyház (Biserica Baptistă din Ungaria) – Dotarea fanfarei Bisericii baptiste române din Micherechi cu instrumente muzicale de suflat; Editura NOI – Cursul de limba română „Limba mea maternă”; Primăria comunei Micherechi –

Festivalul Castraveților, punte de comunicare artistică între comunitățile românești din afara granițelor.

Comunicatul oficial este disponibil pe pagina Departamentului Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni din cadrul Ministerului Afacerilor Externe (<http://www.dprp.gov.ro>) și conține lista tuturor proiectelor aprobate, respinse, depuse în afara sesiunii și retrase.

Contestațiile privind rezultatele procesului de evaluare și selectare a proiectelor pot fi formulate în scris și depuse în termen de 5 zile calendaristice de la data înștiințării de către DPRRP.

E.Ș.

Expoziția „Flashback – Comunismul în imagini”, la ICR Budapesta

Luni, 14 aprilie, ora 18.00, Institutul Cultural Român Budapesta inaugurează la sediul său programul de manifestări culturale dedicate aniversării a 25 de ani de la căderea comunismului prin vernisajul expoziției de fotografie „Flashback – Comunismul în imagini”, de Florin Andreescu. Imaginile selectate de autor din arhiva personală compun un complex mozaic alb-negru al unei Români de o vitalitate extraordinară.

Expoziția de la sediul Institutului Cultural Român Budapesta (1146 Budapesta, Str. Izsó, nr.5) va fi deschisă publicului în perioada 14 aprilie – 20 mai 2014.

Organizații civile românești, care pot beneficia de subvențiile de 1%

La 1 ianuarie 2012 a intrat în vigoare Legea Civilă, pe baza căreia funcționează toată sfera civilă din Ungaria. Aceste modificări de lege au adus multe schimbări și în viața organizațiilor civile românești din Ungaria. Organizațiile au dreptul să decidă dacă vor să devină sau nu organizații de utilitate publică. Denumirea de organizație de utilitate publică este o scară de evaluare, prin care, pe de o parte, poate beneficia de unele oportunități, dar, de asemenea, impune obligații la aceste entități.

Printre condițiile de obținere a statutului se înscrie disponibilitatea de resurse adecvate și demonstrarea suportului social adecvat. Organizația poate dobândi

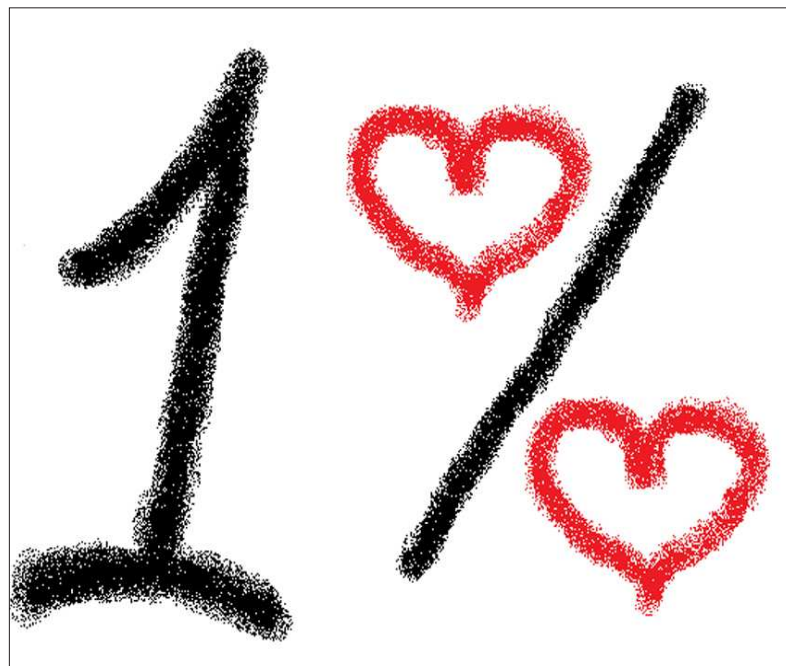
acest statut de utilitate publică prin înregistrarea la tribunal, care se poate face cel mai devreme după al doilea an financiar încheiat.

Acele organizații civile, care au fost înregistrate la tribunal înainte de intrarea în vigoare a legii, pot iniția până pe 31 mai 2014 înregistrarea organizației de utilitate publică.

De la 1 iunie a.c. doar acele organizații civile au dreptul de a utiliza denumirea de utilitate publică și beneficiile aferente, care funcționează în conformitate cu noua lege.

Care sunt acele organizații, care pot beneficia de subvențiile de 1% ale contribuabililor?

(Continuare în pag. a 8-a)

Pe scurt...

CHITIGHAZ

Direcțiunea școlii generale din Chitighaz organizează, miercuri, 16 aprilie, concursul „Popasuri culturale în comunitățile românești din Ungaria”. Concursul se adresează elevilor școlilor generale bilingve din Ungaria, clasele 5–8. Concursul se va desfășura la școala generală românească cu începere de la ora 9.00. Programul este susținut din fondul de resurse din cadrul Ministerului Resurselor Umane de la Budapesta.

JULA

Pe 16 aprilie, la Grădinița din Orașul Mare Românesc din Julia va avea loc Ziua porților deschise. Direcțiunea grădiniței așteaptă copiii și părinții pentru a cunoaște oferta educațională pentru anul școlar 2014/2015. Programul va începe la ora 10.00 în curtea grădiniței, unde cei mici vor avea posibilitatea să confecționeze diferite ornamente de primăvară. Înscrierea copiilor la grădinița românească din Julia va avea loc în zilele 5–6 mai, între orele 8.00–17.00.

MICHERECHI

În cea de-a doua zi de Sfințele Paști, luni, 21 aprilie, elevii de la orele de religie vor interpreta o scenetă despre Învierea Mântuitorului Isus Hristos la slujba de la biserica ortodoxă. Sceneta este pregătită sub îndrumarea Părintelui Secretar Eparhial Visarion Tuderic.

JULA

Joi, 24 aprilie, la sediul AȚRU din Julia va avea loc olimpiada la limba și literatura română pentru elevii școlilor generale, proba la oral. Concursul va începe la ora 10.00.

BICHIȘCIABA

Ediția a XVII-a a Supermaratonului Bichișciaba–Arad se va derula în perioada 17–18 mai. Se va concura atât la individual, cât și pe ștafete, masculin și feminin. De asemenea, concursul are și secțiuni de ciclism și patine cu roțile. În prima zi, pe 17 mai, dimineața la ora 9.00 (ora Ungariei) se va da startul spre Arad, din centrul orașului Bichișciaba. Înscrierile se pot face până pe 2 mai. Pentru informații accesați pagina web a organizatorului: www.bcsac.hu.

Tineri hunedoreni în vizită la instituții românești din Jula

Pe 7 aprilie, un grup de 41 de liceeni și cadre didactice de la Colegiului Național „Avram Iancu” din Brad, județul Hunedoara, au vizitat mai multe instituții românești din Jula. Excursia elevilor hunedoreni face parte din programul unei săptămâni de activități extrașcolare, fără carte dar foarte încărcată de activități educative extracurriculare, numită „Școala altfel”. De asemenea, în cadrul proiectului, profesorii vor desfășura cu elevii o serie de activități culturale-artistice, vor face vizite la muzeele din județ și vor fi angrenați în mai multe activități sportive și distrac-

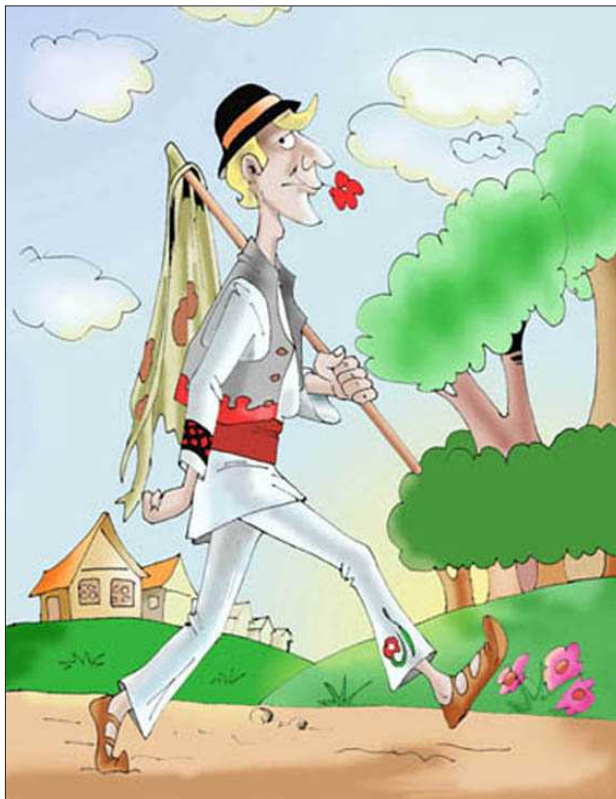
tive, ne-a informat profesoara *Adina Crișan*, care i-a însoțit pe tineri la Jula, împreună cu profesorii *Adrian Fărău*, *Cosmin Tămaș* și *Teodor Lungu*. Grupul de tineri din Brad au poposit la Consulatul General al României din Jula, unde au fost întâmpinați de consulul general *Florin Vasiloni*, după care, împreună cu domnul consul general au făcut o vizită la Liceul „N. Bălcescu” din Jula, la Episcopia Ortodoxă Română din Jula, la sediul Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria și al săptămânalului „Foaia românească” din Jula

A.B.

Pacală și ursul

Snoavă populară

Într-o noapte, Păcală își căută somnul prin toate ungherele casei, dar nici pomină să dea de el. Iacătă că îl apucă foamea și i se făcu pofta de mere. Nici un gospodar din sat nu mai avea poame în livadă, așa că ce și-a zis? „la să mă duc până la pădure, că și merele pădurețe îs tare dulci!” Zis și făcut!

Nici nu ajunsese bine în pădure și începuse să se înfrupte dintr-un măr îmbelșugat că vine o matahală de urs și se urcă poficios în pom. Păcală întepenise de frică și tot dădea să se ascundă în umbra lighioanei. Era lună plină și nici o urmă de nor, așa că Păcală începu să vază pe pământ cum umbra ursului se îndrepta către umbra lui, vrând parcă să îi dea mere. Cu frica în

sân, Păcală începu a șopti: „Nu vreau mere, măi, nu vreau!” Așa, cu teama în suflet, a petrecut întreaga noapte! Spre dimineață, ursul s-a urcat pe o cracă subțire după un măr mai rumen și a căzut mort la pământ. Păcală, văzând că ursul a trecut pe cealaltă lume și-a zis că-i mare

păcat de blana lui, și-a scos de la brâu briciul și a jupuit-o. Apoi, a plecat, din cale afară de mândru și voios, către sat.

Cum a pășit în casă, a aruncat în grabă blana într-un cui și s-a dus să tragă un pui de somn, că nu închisese nici un ochi toată noaptea.

Nevasta, nici gând să-i dea pace să aștească, și tot îi zicea: „Zi, măi bărbate, de unde îmi adusei blana cea?” Păcală, pe jumătate treaz a alungat-o de lângă pat zicându-i: „Fugi de-aicea până nu te jupoi și pe tine ca pe Moș Martin!”

N-a apucat Păcală să tragă două-trei sforăituri că au început a lătra câinii prin ogradă.

Pe jumătate adormit, Păcală i-a zis nevastei: „Vezi, fă, cine mă caută la ora asta!” Nevasta, cercând și să îl tragă și ea odată pe sfoară, îi zise: „Scoală, Păcală, că a sosit ursoiaca și întreabă de bărbatul ei!”

Păcală, așa ațipit cum era, găsi repede un răspuns: „Du-te și zi-i că nu i-am făcut eu de petrecanie, ci l-am găsit cu moartea într-insul!”

UNEȘTE PUNCTELE ȘI COLOREAZĂ!

Concurs de povestire cu tot mai mulți copii talentați

Ediția a XII-a a concursului de povestire „Vasile Gurzău” din Micherechi

Școala generală din Micherechi a organizat, pe 3 aprilie, la Casa de Cultură „Gheorghe Dulău”, cea de-a XII-a ediție a concursului de povestire „Vasile Gurzău”. Concursul organizat prin proiectul TAMOP 3.1.4 a adunat 27 de povestitori din toate clasele școlii pentru prezentarea unei povești în fața juriului.

Gurzău, Mihai Purdi și Teodor Șimonca.

Înainte de anunțarea rezultatelor, directoarea liceului care este nepoata povestitorului Vasile Gurzău a salutat în mod deosebit inițiatorul concursului, pe doamna Maria Iova, membru al juriului, prin care s-a creat o tradiție foarte frumoasă în satul natal al povestitorului micherechian.

Generația de azi, care crește și își petrece foarte mult timp în fața calculatorului trebuie ajutată să se sensibilizeze cu poveștile, să iubească creația literară pentru că nimic nu poate rivaliza cu ea. Basmul poate fi o cheie care ajută să iubească prima dată literatura pentru copii, după care treptat să intre în arta frumosului și a adevărului. Acesta a fost argumentul pe care doamna Maria Gurzău Czeglédi, directoarea școlii din Jula I-a avut în momentul în care s-a demarat concursul „Vasile Gurzău”.

Concursul a fost deschis de directoarea școlii, Ana Sárközi, care a încurajat copiii să nu aibă emoții, pentru că aceste întreceri au numai câștigători. Pentru ediția din primăvara aceasta s-au pregătit 27 de elevi, care au spus povești nu numai de la povestitorii români clasici, dar au fost prezentate creații ale povestitorilor români din Ungaria: Vasile

„Am evocat multe-multe evenimente frumoase legate de satul meu natal, de comunitatea românească de aici, de școala mea, de consătenii mei și sigur de membrii familiei mele, printre care și bunicul meu radiază dintr-un timp îndepărtat, dar amintirea lui trăiește și azi foarte viu în sufletul meu. Era o figură nemaipomenit de originală, radia o înțelepciune și un umor bogat și eu cred că a avut un talent de la Dumnezeu. A cunoscut bine arta povestitului și prin basme și povești a înfrumusețat viața consătenilor. În serile lungi de iarnă, în casa lui se desfășura un teatru popular unde veneau vecinii, iar el se încingea la basm începând să povestească mai înainte la persoana a treia, iar peste câteva secvențe trecând la persoana întâi și asimilându-se cu protagonistul basmului, parcă el ar fi fost acel erou principal. Profesorul Samuel Domokos, prin intermediul domnului Mihai Cozma, care era atunci student la Catedra

de Filologie Română din Budapesta, au descoperit acest talent și au înregistrat multe basme, care au fost mântuite într-un volum bilingv”, a spus directoarea Maria Gurzău Czeglédi.

Concurenții au evoluat în fața juriului compus din cinci membri: Anamaria Brad Sarca, referent român la Institutul de Dezvoltarea Învățământului de la Budapesta, Anamaria Dulău Cozma, profesoară pensionară, Maria Gurzău Czeglédi, directoarea Liceului „N. Bălcescu” din Jula, Bogdan Ignat, consilier la Ambasada României la Budapesta și Maria Iova, fosta bibliotecară a satului. Juriul nu a avut o sarcină ușoară, deoarece evoluțiile au fost extraordinare, însă ca la orice concurs au trebuit luate decizii pentru stabilirea premianților.

Clasele 1-2:

- Locul I: Akoș Gomboș (cl. 1)
- Locul II: Jeraldin Rocsin (cl. 2)
- Locul III: Ana Gurzău (cl. 2)

Mențiune: Estera Iurasoc (cl. 1)

Clasele 3-4:

- Locul I: Estera Réthelyi (cl. 3)
- Locul II: Benjamin Somogyi (cl. 3)
- Locul III: Melania Miron (cl. 3)
- Mențiune: Sebastian Iuhás (cl. 4)

Clasele 5-6:

- Locul I: Kevin Miron (cl. 6)
- Locul II: Ruben Martin (cl. 5)
- Locul III: Boglarca Cozma (cl. 5)
- Mențiune: Letiția Denuța (cl. 5), Debora Puha (cl. 5) și Cristina Cozma (cl. 6).

Clasele 7-8:

- Locul I: Lavinia Bogdan (cl. 7)
- Locul II: Roland Bihari (cl. 7)
- Locul III: Vanesa Iurasoc (cl. 7)
- Mențiune: Noel Miron (cl. 8) și Petru Forogău (cl. 8).

Juriul a mai avut o sarcină, și-anume ca să apre-

cieze concursul din desenele copiilor, pentru care au fost înmânate premii. Totodată, Consatul General al României la Seghedin și Ambasada României la Budapesta a înmănat câte-o carte pentru cele mai frumoase expuneri.

Pentru desfășurarea întregului program, prin proiectul TAMOP 3.1.4, fiecare concurent a mai primit câte-o diplomă, iar toți participanții au primit câte un iepuraș de ciocolată și cozonac. Așa cum am spus în urmă cu un an, concursul are în fiecare an tot mai mulți copii înzestrați cu talentul povestitului, care merită încurajați mai departe.

A. Cioca

Organizații românești, care pot beneficia de subvențiile de 1%

(Urmare din pag. a 5-a)

În anul 2014 numai acele organizații civile, fundații și fundații publice vor beneficia de subvențiile de 1% ale contribuabililor, care au fost înregistrate la tribunal de cel puțin doi ani (adică înainte de 1 ianuarie 2012), au sediul în Ungaria, au declarat că vor susține interesul de utilitate publică, iar statutul de bază corespunde condițiilor noii Legi Civile (paragraful 34, aliniatul 1, punctul d). În tabelul de mai jos vă publicăm lista acelor organizații civile românești din Ungaria, care pot beneficia de subvențiile de 1% ale contribuabililor pe anul 2013.

Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria
(Magyarországi Románok Kulturális Szövetsége)
19058283-1-04

Fundația Corului Român „Pentru Muzica”
„Pentru Muzica” Román Kórus Alapítvány
18376146-1-04

Asociația Turistică a Românilor din Ungaria
Magyarországi Románok Turisztikai Egyesülete
18379187-1-04

Asociația Femeilor Ortodoxe Române din Budapesta
Budapesti Román Ortodox Nők Egyesülete
18189089-1-42

Asociația de Păstrare a Tradițiilor „Gh. Nistor” din Micherechi
„Nyisztor György” Hagymányórzó Néptánc Egyesület (Méhkerék)
18295658-1-04

Asociația Pensionarilor de Naționalitate „Márki Sándor”
„Márki Sándor” Nemzetiségi Nyugdíjas Egyesület (Kétegyháza)
18384088-1-04

Fundația „Lucian Magdu”
„Lucian Magdu” Alapítvány (Battonya)
18370188-1-04

Asociația pentru Românii din Aletea
Eleki Románokért Egyesület
18390234-1-04

Asociația de Dans a Păstrătorilor de Tradiții Românești din Aletea
Eleki Román Hagymányórzó Táncgyesület
18382529-1-04

Asociația Culturală Română „Mihai Purdi” din Otlaca-Pustă
„Mihai Purdi” Román Kulturális Egyesület
18390416-2-04

Asociația Românilor din Apateu
Körösszegapáti Románok Egyesülete
18548413-1-09

Asociația Culturală a Românilor din Leta Mare
Létavértesi Románok Kulturális Egyesülete
19127275-01-09

Asociația Pensionarilor din Săcal
Körösszakáli Nemzetiségi Nyugdíjasok Egyesülete
18564259-1-09

Asociația „Egymásért” (Unul pentru altul) a Românilor din Săcal
„Egymásért” Körösszakáli Román Nemzetiségi Egyesület
18290732-1-09

Asociația Culturală a Românilor din Seghedin
Szegedi Románok Kulturális Egyesülete
19082088-1-16

Asociația Penticostală Română din Ungaria
Magyarországi Román Pünkösdi Egyesület
18379936-2-04

Fundația „Pro discipulis—Pentru elevii noștri”
„Pro discipulis — A tanulóért” Alapítvány
18382378-1-04

Fundația „Humo Ludens”
„Humo Ludens” Alapítvány
18371062-1-04

Societatea de Prietenie Maghiaro-Română din Apateu
Magyar-Román Baráti Társaság
18995964-1-09

Clubul Pensionarilor din Apateu
Körösszegapáti Nyugdíjasok Klubja
18564008-1-09 A.C.

Despre limbă și identitate națională (I)

În schimburile dintre românii din interiorul României și cei din afară, factorul care contribuie cel mai adesea la cimentarea unor relații frățesti, de egalitate, pare să fie limba. Mai exact, calitatea limbii române vorbite în diferitele comunități românești din afară și numărul vorbitorilor. Doar ca un comentariu asupra absurdului acestor doi parametri de evaluare a „românismului”, mă întreb la ce concluzie ar ajunge vigilenții ethosului românesc dacă aceeași metodă s-ar aplica în interiorul țării? Spre exemplu, câți români vorbesc și scriu bine (nu excelent, nu perfect) românește, potrivit standardelor acceptate de Academia Română? În cazul românilor din Ungaria, limba și numărul vorbitorilor sunt deseori folosite ca argumente ce susțin ideea că această comunitate este o cauză pierdută. Românii asimilați din Ungaria nu mai sunt români pur și simplu, cel puțin nu pentru București. În cele ce urmează, am să discut noțiunea de identitate națională în relație cu limba și am să dau și câteva exemple concrete din alte părți ale lumii ca să arăt cât de falsă este premisa că identitatea națională se bazează pe limbă, pe cetățenie, sau pe orice alt element desemnat și construit aleatoriu.

În cercurile academice occidentale este deja banal că „națiunile sunt comunități politice imparate” (Benedict Anderson). Ceea ce Anderson spune în aceste câteva cuvinte este că nu există o legătură între membrii unei națiuni alta decât imaginată. În acest caz, românii din Ungaria sunt ori români pur și simplu ori români asimilați, în funcție de cine își imaginează națiunea. (Prin „români asimilați” eu, ca și cei care nu sunt de acord cu formula, știu că se insinuează de fapt că sunt unguri.) În plus, pentru că națiunile sunt comunități politice, considerarea românilor din Ungaria ca parte a națiunii române constituie o decizie politică (mă gândesc la premiul Orbán și cât e el de bun la aplicarea acestei teorii când spune că națiunea ungară se extinde dincolo de granițele politice ale țării). În aceeași măsură, dacă cineva alege să se considere român/româncă, este pentru că în imaginația acestei persoane el/ea este român/româncă. La fel, o persoană ia o decizie politică atunci când spune „eu sunt român/româncă”. Pe baza acestei declarații, apartenența/originea națională este recunoscută de lege în țările occidentale. Nimic din ce discut aici nu are nici cea mai mică legătură cu limba sau cu cetățenia.

Astăzi când scriu aceste reflecții este ziua Sfântului Patrick, ziua irlandezilor de pretutindeni. În Montreal, unul din cele mai multietnice orașe din lume, irlandezii sărbătoresc de zor. Dar cine sunt acești ir-

landezi? Un procent foarte mic sunt veniți recent din Irlanda. Cei mai mulți, însă, sunt urmașii celor veniți de zeci, unii de sute de ani. Toți însă sunt irlandezi. A încerca să spui cuiva că nu este irlandez pentru că nu locuiește în Irlanda, nu este cetățean irlandez, sau pentru că nu vorbește irlandeza (despre limba celtică mai târziu) este considerat un atac la persoană. Fiecare dintre acești irlandezi știe de unde și cum se trage, chiar dacă mulți dintre ei nu au pus piciorul în Irlanda în viața lor. Acești irlandezi sunt preocupați de Irlanda la un mod relaxat. Totul însă se poate schimba într-o clipă în situație de criză. Pentru toți acești irlandezi din Canada sau SUA a fi irlandez este o datorie de onoare. Irlandez înseamnă să celebrezi cultura irlandeză, să promovezi o imagine magică a țării din care în urmă cu 150 de ani, de exemplu, a plecat desculț și flămând un strămoș al mamei sau al tatălui. Ceea ce este remarcabil însă în această relație a lor cu Irlanda este

că deși sunt și vor fi totdeauna canadieni (sau americani), ei sunt și vor fi totdeauna irlandezi. Nimeni nu vede ca problematică această dublă loialitate. Cel mai simplu și direct fel de a-și demonstra originea irlandeză constă în dansuri populare, costume, cântece, povești, mâncare și băutură. De sute de ani, descendenții irlandezilor plecați în toate colțurile imperiului continuă să iubească o țară din care strămoșii lor au plecat de ne-
caz și sărăcie.

De sute de ani, în Canada și SUA cel puțin, când cineva spune că este irlandez, acea persoană este acceptată ca irlandez. Mai mult decât atât, în provincia francophonă Quebec, o mare majoritate a celor care se recomandă irlandezi sunt francofoni. Nici asta nu este o problemă. Parada de St. Patrick la Montreal este un eveniment bilingv. Poți fi irlandez în orice limbă câtă vreme știi să joci un dans (jig), bei bere de culoare verde și porți un trifoi cu patru foi.
Cristina Arteni, Canada

Discurs rostit la vernisajul expoziției lui Ștefan Oroian și a Aureliei Nemeș, la Galeria Muzeului Ferenczy din Szentendre

(Relatare despre eveniment puteți citi în pagina a 12-a)

Stimați oaspeți, dragi prieteni!

La vernisarea expoziției lui Ștefan Oroian și a Aureliei Nemeș, la evenimentul inițiat de către Autogovernarea Românească din Szentendre, dorim să ne adresăm dumneavoastră și în limba română.

O facem asta și pentru că cei doi artiști și îndeosebi Ștefan Oroian se leagă prin mii de fire de această comunitate. Constat cu bucurie, ca ori de câte ori și ori unde se organizează expoziția acestor artiști români, evenimentul prilejuiește o adevărată atmosferă de sărbătoare a unei adevărate comunități.

Cu Ștefan Oroian m-am întâlnit pentru prima dată în 1969, la Jula, la Liceul românesc, unde Ștefan era profesorul de desen. Lecțiile lui, precum discuțiile din timpul liber au avut un efect pătrunzător asupra mea. Mi-au definit în mod fundamental coordonatele accesării artei perceptibile mie, dar în așa fel, ca să mă simt întotdeauna liber în căutarea frumosului.

De la Ștefan Oroian am auzit pentru prima dată despre *Kassák Lajos*, *Constantin Brâncuși* sau *Henry Moore*, *Tristan Tzara*. Chiar și după 45 de ani îmi amintesc clar ce mi-a povestit despre *Guernica* lui *Picasso*. La liceu ne-a vorbit despre filmul lui *Huszárík* cu titlul *Szindbád*, despre *Amarcord* de *Fellini*, despre *Nunta* lui *Wajda* sau despre *Andrei Rubliov* din filmul lui *Tarkovski*. Am auzit de la profesorul nostru despre norvegianul *Munch* și vestitul *Kandinsky*. În urma predării sale, deși de înțeles nu am avut cum să înțeleg, dar am acceptat ca posibil pătratele albe puse pe o pânză albă de *Malevici*.

De la Ștefan Oroian am învățat abstracțiunea, posibilitatea și necesitatea abstractizării. Prin el am cunoscut acel mijloc, care oferă șansa pentru oricine de a descrie cât mai precis și perfect posibil fenomene

La vernisajul expoziției (foto: Bajtai László)

ne complexe care ne înconjoară, pentru a le prezenta cât mai clar, cât mai natural, cât mai simplu.

Poate și aici în sală sunt persoane, care își amintesc de expoziția de mare anvergură a lui *Marc Chagall* la Budapesta în 1972, la Galeria *Műcsarnok*. Pentru acest eveniment deosebit, Ștefan Oroian a organizat excursie de clasă pentru elevii Liceului românesc din Jula.

La-nceputul anilor 70 a fost o curiozitate pentru noi să ascultăm povestirile profesorului de desen despre drumețiile lui prin Italia, la Florență, la Roma, la Bienala din Venetia.

Dar Bătania, locul adevăratelor rădăcini ale lui Ștefan Oroian, era cunoscut și de mine. La clubul românesc de lângă Biserica ortodoxă am avut norocul de a întâlni ultimii reprezentanți veritabili ai Bătaniei de odinioară. *Mircu Moroșan*, *Gheorghe Moroșan*, *Eftimie Târnavan*, *Lina Birtaş*, *Emilia Târnavan*, *Cornel Foita* sau preotul *Ioan Magdu* de mult timp nu mai sunt printre noi, precum a pierit în negura trecutului și acea comunitate românească, în care era o personalitate marcantă și figura bunicului, a cărei mustață a fost eternizată de Ștefan Oroian prin cunoscuta sculptură în lemn de nuc.

Urmașii de azi și-au vândut chiar și casa părin-

tească. „Ce ai făcut, Oroian?”, a-ntrebat nu de mult indignat colegul lui Ștefan, un pictor din Arad, muștrându-l, când a aflat că și el a abandonat casa părinților rămasă goală.

Încă-n anii de Liceu, Ștefan Oroian mi-a dat în mână cartea *Anatomia artei* de *Barcsay Jenő*. În 1987, am avut prilejul onorabil, ca împreună cu Ștefan Oroian să-i facem o vizită la el acasă, aici la Szentendre lui *Barcsay Jenő*. „La Cătina îi mare t'ina”, ne zicea-n românește vârstnicul meșter, originar din satul ardelean, *Katona*, evocând lumea locurilor natale, casa părintească din Cătina. Aveam convingerea că vorba românească a creat momente de bucurie și pentru pictorul *Barcsay*, atunci în vârstă de 87 de ani.

Ștefan Oroian a avut numeroase expoziții, printre altele în orașele capitale Budapesta, București, Paris sau Roma. Munca sa artistică a fost recunoscută cu Ordinul cultural crucă cavalerescă atât în Ungaria cât și în România. Este membrul academiilor artiștilor plastici în Ungaria și România, deopotrivă.

Pentru bogata activitate publică a primit distincția Pentru Minorități. Ani de-a rândul a fost deputat în Consiliul orașenesc din Jula, îndeplinind funcția de președinte al Comisiei cul-

turale. Ștefan Oroian a fondat cu 20 de ani în urmă Corul „Pro musica”, fiind și astăzi managerul corului julan. Ștefan a înființat în 1991, la Jula, Editura Noi. Este din 1995 și până astăzi membru al Prezidiului Uniunii Culturale a Românilor din Ungaria.

În 1982, când a fost inaugurată noua clădire a Liceului românesc din Jula, un coleg de-a lui Ștefan Oroian a primit însărcinarea realizării reliefului mural din aula școlii. Sper, ca dacă astăzi s-ar ivi din nou o asemenea situație, ar fi printre creatorii câștigători și profesorul de desen de odinioară al Liceului, maestrul pictor Ștefan Oroian.

Mult mai tânăra artistă, Aurelia Nemeș, la Școala medie de arte plastice și arte aplicate din Budapesta a înșușit meseria de giuvaer, aurar, argintar și s-a pregătit să devină sculptor. La Universitatea Maghiară de Arte Plastice a obținut diploma de grafician, are și calificarea de profesor de desen, precum a făcut studii de fotograf artistic.

Lucrările sale au putut fi văzute la expoziții de grup, printre altele la Budapesta, Bruxelles, Paris, precum și aici la Szentendre. A luat premii de creație în țară, precum și în Franța, chiar de două ori.

Dacă în cazul lui Ștefan Oroian am evocat Bătania de odinioară, legăturile

familiale ale lui Aurelia Nemeș îmi oferă posibilitatea să aduc în vorbă sătulețul bihorean, *Vecherdul*.

Casa bunicilor Aureliei stă încă-n picioare la *Vecherd* și astăzi. Turnul bisericii ortodoxe din satul ascuns în pusta nemărginită se vede de departe. Aici a slujit nici nu prea demult preotul *Cornel Mândruțau*. Satul cu doar 100 de suflete, cu 3 decenii în urmă dădea în fiecare an cel puțin un elev pentru Liceul românesc din Jula. Așa a fost și cu *Vasile Nemeș*, tatăl Aureliei, care la Jula, la liceu a cunoscut-o pe bătănianca *Cornelia Târnavan*, pe mama Aureliei.

Graficiana Aurelia Nemeș din 2009 a început să se ocupe cu arta aplicativă, realizează picturi murale, design de faianță, desene pe instrumente muzicale. Între timp, precum o spune ea însăși, a încercat pedagogia artistică printre copii defavorizați. A ajuns în Borșod, a participat la proiecte inițiate pentru copii cu handicap social. Păstrează legătura cu acești copii și azi, tehnoredactează ziarul comunității.

La Budapesta a lucrat la un program special, bazat pe reciclarea vechiturilor. Scopul principal al acestui proiect a fost realizarea diferitelor creații din obiectele considerate de alții de prisos, trezind sentimente de micro-comunitate, prin munca în comun cu copiii și părinții.

Dragi prieteni, pentru realizarea expoziției lui Ștefan Oroian și a Aureliei Nemeș, Autogovernarea românească din Szentendre a depus eforturi însemnate, lucru pentru care merită recunoaștere. Presupun ca pentru artiști este o bucurie că au ocazia să expună într-un loc de seamă, în Galeria Muzeului Ferenczy. Cunoșcând succesele de până acum ale expozițiilor lui Ștefan Oroian și Aureliei Nemeș, declar cu convingere că lucrările lor vor aduce bucurie pentru mulți și aici, la Szentendre.

Vă mulțumesc pentru atenție.

(Ștefan Frătean)

10 curiozități despre lalele

1. Oricât de greu ar putea fi de crezut, locul de origine al lalelelor se află... în munii Himalaia.

2. Lalelele fac parte din aceeași familie de plante din care fac parte și crinii, iar una dintre rudele lor este... ceapa.

3. Turcii au fost primii care au adus lalelele din Himalaia și au început să le cultive ca plante ornamentale. Lucru care s-a petrecut în urmă cu aproximativ 1.000 ani.

4. Cuvântul tulipă (sinonimul pentru lalea și unul dintre cele mai răspândite cuvinte din lume) își are originea în cuvântul „turban”. Mai exact în persanul „dulband” din care se trage cuvântul „tülbent” (turban), care a condus apoi la denumirea botanică „tulipa gesneriana”.

5. Lalelele au fost aduse în Europa din Turcia la mijlocul secolului al XVI-lea. În 1593, Carolus Clusius, unul dintre cei mai reputați botaniciști din Europa, a înființat în Leiden (Olanda) o grădină botanică vestită, printre ale cărei atracții se numărau și lalele aduse de la curtea sultanului Suleiman Magnificul.

7. Lalelele sunt cele care se fac „vinovate” de prima mare criză economică europeană: aduse în Olanda de către același Carolus Clusius, lalelele s-au adaptat atât de bine la clima de aici și au fost atât de îndrăgite, încât, în scurt timp, au început să fie cultivate pe tot cuprinsul țării. Și astfel, în anul 1635, avea să se declanșeze „nebulia lalelelor” – o perioadă în care nu numai că prețurile unor

tipuri de lalele ajunseseră astronomice, dar oamenii le și cumpărau la aceste prețuri, crezând că fac o afacere bună. Laleaua din imagine (Semper Augustus), de pildă, este considerată cea mai scumpă lalea din toate timpurile: un singur bulb a fost cumpărat în schimbul unui teren de 49.000 m2. În luna februarie a anului 1637, prețurile s-au prăbușit, declanșându-se astfel prima criză economică a vremurilor moderne (cam la fel cum s-a întâmplat în zilele noastre cu piața imobiliară).

8. Există peste 3.000 de varietăți de lalele. Cele mai răspândite sunt lalelele de culoare roșie.

9. „Laleaua neagră” este de fapt de culoare roșie. Roșu închis, e drept (iar numele după care este cunoscută este „regina nopții”).

10. Lalelele sunt comestibile: în funcție de soi, gustul petalelor variază de la un gust asemănător gustului de fasole, la gustul salatei. Motiv pentru care, în timpul crizei alimentare din cel de-al Doilea Război Mondial, lalelele au constituit o sursă de hrană pentru mulți olandezi. Astăzi, lalelele sunt folosite la aperitive și în unele salate. Și, pentru cei interesați: există chiar și un vin din lalele.

România – campioană la Internet

Timișoara este orașul cu cea mai mare viteză de Internet din lume

Mai toate clasamentele poziționează România pe primele poziții ale topului mondial al statelor cu cea mai bună viteză de conectare la Internet iar, mai nou, conform unor date UE, România înregistrează al doilea cel mai mic preț din Uniunea Europeană la serviciile din această categorie.

Cercetările publicate recent la nivel european arată că utilizatorii de Internet din Uniunea Europeană se confruntă cu o „loterie geografică” în ceea ce privește prețul, viteza și diversitatea ofertelor de servicii, neexistând astfel nicio coerență între serviciile de

bandă largă. În ceea ce privește prețul la serviciile de internet broadband, cele mai bune oferte se pot găsi în Lituania (de la 10,30 euro), România (de la 11,20 euro) și Letonia (de la 14,60

euro). Raportul constată că variația cea mai mare a prețurilor poate fi întâlnită în Polonia, unde costul serviciilor este cuprins între 20 și 140 de euro.

Pe lângă prețul scăzut la serviciile de Internet, România se clasează pe locul al treilea la viteza de conectare la internet după Hong Kong și Singapore. În cadrul clasamentului publicat de către Comisia Europeană se precizează că viteza medie de conectare în România se afla la 55,71 Mbps, în timp ce Timișoara este orașul cu cea mai mare viteză de Internet din lume, cu o medie de 99,13 Mbps.

Povești din spatele simbolurilor României

Casa primului realizator de film din România, locul prin care au trecut trei regi

Una dintre bijuteriile arhitectonice din județul Călărași, actualul sediu al Direcției de Cultură și Patrimoniu, se află pe lista monumentelor istorice. Clădirea emblematică pentru Bărăgan se află situată pe strada 13 Decembrie și fost construită înainte de anul 1880.

Pe complexul cultural a fost montată, în luna mai 2011, o placă ce amintește de faptul că aici au poposit trei regi: Regele Mihai, Regele Carol I și Regele Ferdinand. Aici a locuit și realizatorul primului film românesc, Leon Popescu.

Două zile cu Regele Carol I. Acest lucru este întărit de un fragment ce apare în Monografia Liceului „Știrbey-Vodă” din Călărași: „În anul 1890 s-a făcut pregătire mare în orașul Călărași și Județul Ialomița, Majestatea Sa Regele Carol I venea pentru prima dată în orașul Călărași. Trecea prin Călărași, pentru ca apoi prin satul Dudești (azi Fetești), să treacă la Cernavodă, ca să puie piatra fundamentală a podului de peste Dunăre – în Octomvrie 1890, Majestatea sa a sosit la Călărași și a fost găzduit într-o cameră, aranjată turcește, a caselor marelui proprietar Marinache Popescu, tatăl lui Leon Popescu, fostul proprietar al Teatrului Liric. În Călărași Regele Carol I a stat 2 zile...”

De la construirea sa, înainte de anul 1880, prin clădirea situată pe strada 13 Decembrie au trecut o serie de personalități. „Pur și simplu, întâmplător, am descoperit faptul că Leon Popescu, realizatorul primului film românesc, s-a născut la Călărași, și a fost fiul Anei și al lui Marinache Popescu. Casa în care acesta a locuit este chiar clădirea renovată”, a spus Sorin Danciu, directorul Direcției de Cultură și Patrimoniu.

Leon Popescu s-a născut în anul 1864 și a murit 53 de ani mai târziu, în 1917. Marinache Popescu, tatăl acestuia, un cunoscut negustor de cereale din secolul al XIX-lea, a construit casa, care a ajuns sediul Direcției pentru Cultură și Patrimoniu. Casa familiei Popescu a fost donată în anul 1927 pentru a servi învățământului și culturii. Clădirea a fost, de-a lungul timpului, școală de fete și bibliotecă.

Filmul „Independența României” a fost realizat în anii de Leon Popescu în perioada 1911–1912. Premiera filmului a avut loc la cinematograful „Eforie” din București. Din distribuția filmului au făcut parte nume sonore ale cinematografiei românești de la acea vreme. Filmul a fost apreciat în străinătate, fiind difuzat la Budapesta, Viena și Paris. Leon Popescu a realizat o mare publicitate a filmului și în Anglia.

TV

Tradiții de la bunica

Sâmbătă, 12 aprilie, ora 14.00, Național TV
„Tradiții de la bunica” este un show gastronomic tradițional, prezentat de actrița Valentina Fătu și de un personaj pe care, cu siguranță, îl veți îndrăgi: Nae Alexandru. Gazdele emisiunii îi învață pe telespectatori cum să gătească sănătos produse tradiționale românești cu ajutorul unui cuptor modern. În fiecare ediție urmărim pregătirea preparatelor de la început și până la scoaterea lor din cuptor. Așa învățăm să gătim sănătos, cu produse moderne și cu bani puțini, chiar la noi acasă. În fiecare episod, în afară de lecția de bucătărit, avem parte și de invitați din zona muzicii populare care vor condimenta emisiunea cu momente de muzică tradițională.

Omul cu chitara

Duminică, 13 aprilie, ora 16.00, TVR 2
O emisiune muzicală de divertisment, care recrează, timp de o oră, atmosfera caldă a șueteilor cu amintiri și întâmplări din lumea muzicii folk. Muzica sufletului, poezie pe accordeuri calde, povești folk spuse la gura sobei de către artiști consacrați ai genului sau tineri care s-au afirmat în ultimii ani. Un om, o chitară, o poveste.

Ștefan Luchian

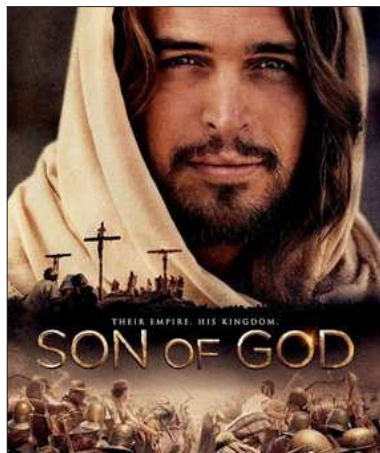
Duminică, 13 aprilie, ora 20.10, TVR 2
Filmul evocă viața unuia dintre cei mai mari pictori români, Ștefan Luchian, o viață începută spectaculos sub semnul succesului și al faimei. Al norocului, de asemenea! O moștenire importantă îl pune la adăpost de griji materiale. S-ar putea dedica întru totul picturii, dar nu! Firea lui sociabilă și imensa poftă de viață îl împing spre o existență mai superficială, poate, dar cât de strălucitoare. Sportiv de performanță, a câștigat prima cursă de velocipede Giurgiu-București - nelipsit de la celebrele „bătăi cu flori” de la Șosea, clien al cafenelei Fialkovsky, loc faimos de întâlnire pentru artiștii vremii, Luchian face figura de răsfățat al sorții.

FILM

Un nou film despre viața lui Iisus în cinematografe

Începând din 10 aprilie, în cinematografele din Ungaria rulează deja noul film despre viața lui Iisus, „Fiul lui Dumnezeu” (Son of God - Istén fia). Noul film care aduce povestea lui Iisus pe marile ecrane, a fost lansat în cinematografele din SUA la sfârșitul lunii februarie. Filmul este inspirat de miniseria The Bible, care a avut un succes fenomenal în SUA.

Son of God urmărește evoluția lui Iisus de la naștere până la moarte, dar și Învierea Sa din morți, iar pe parcursul lui vor exista secvențe din miniserie, dar și scene noi. În rolul lui Iisus va juca actorul portughez Diogo Morgado. În miniseria celor de la History, una dintre cele mai emoționante scene rămâne, evident, cea a răstignirii.

The Bible a debutat pe 3 martie anul trecut și a fost urmărită de 13.1 milioane de oameni, iar audiența pentru episodul final a fost de 11.7 milioane. Seria a fost cel mai vizionat program din acea perioadă în Canada, Spania și Portugalia. Mai mult, DVD-ul The Bible a bătut recordul pentru cea mai rapid vândută miniserie din istorie.

Începând din 10 aprilie, filmul poate fi urmărit și la Centermozi din Bichișciaba.

CONCERT

Pasărea Rock la Oradea

Duminică, 13 aprilie 2014, ora 20.00

Oradea, Queen's Music Pub

Formația Pasărea Rock pornește într-un turneu național care va cuprinde nouă orașe. Pe 13 aprilie trupa va concerta în Queen's Music Pub din Oradea. Repertoriul stabilit include compoziții de pe albumul „Phoenix Cantafabule”, hituri din repertoriul lui Mircea Baniciu, piese reorchestrate, ce fac parte din prima operă rock simfonică românească, „Mășterul Manole”, care a avut premiera mondială la finele lunii noiembrie 2013, la Timișoara.

Pasărea Rock înseamnă Mircea Baniciu (voce, chitară), Josef Kappl (bas), Ovidiu Lipan Tândărică (baterie), Vlady Cnejevici (clape), Teo Boar (chitară) și Cristi Gram (chitară). Invitatul special al întregului turneu este Mani Neumann (vioară). Prețul biletului la concertul Pasărea Rock la Oradea: 60 lei.

O VOCE ROMÂNEASCĂ

Viața și tradițiile românilor din Ungaria

14 MARTIE, LUNI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Montaj de muzică populară 17.55: Încheiere

15 APRILIE, MARȚI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: „Din 4 colțuri ale lumii” 17.55: Încheiere

16 APRILIE, MIERCURI (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

17 APRILIE, JOI (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.30: Nota săptămânii semnată de Edda Illyés 17.40: Revista presei 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

18 APRILIE, VINERI (Tiberiu Boca)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Știri, date meteo 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: Sport 16.30: Reportaje, interviuri 17.00: Știri, date meteo 17.10: Reportaje, interviuri 17.50: Interviu zilei (reluare) 17.55: Încheiere

19 APRILIE, SÂMBĂTĂ (Adam Bauer)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: Programul bisericilor ortodoxe și al adunărilor baptiste 16.15: Evenimente calendaristice 16.25: „Pe undele Europei” — emisiune euroregională realizată de studiourile de radio din Timișoara și Seghedin 17.55: Încheiere

20 APRILIE, DUMINICĂ (Iulia Kaupert)

16.00: Introducere, cuprins 16.05: „În lumea credinței” — emisiune religioasă 17.00: Sinteza știrilor săptămânii 17.10: Retrospectiva săptămânii (spicuiri din interviurile și reportajele difuzate pe parcursul săptămânii) 17.55: Încheiere

Ecranul nostru

miercuri, 16 aprilie, m1, ora 13.05
joi, 17 aprilie, Duna TV, ora 7.00

În Săptămâna Mare vă oferim o emisiune dedicată Paștilor. Veți putea vedea un montaj realizat la resfințirea Catedralei Ortodoxe Române din Iula, iar apoi vom merge în mijlocul credincioșilor penticostali din Micherechi. Tinerii Bisericii Betel vor anticipa sărbătoarea Nașterii lui Cristos cu două cântări, iar mesajul de Paști va fi rostit de pastorul Bisericii Baptiste Românești din Micherechi, Petrică Crețu. Realizator: Ștefan Crâsta

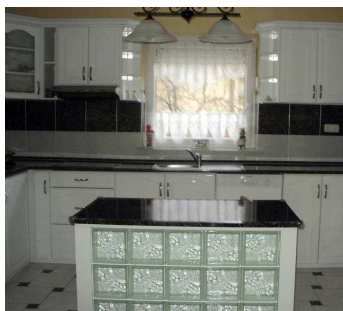

MICA PUBLICITATE

Casă de vânzare în Iula

Casă de vânzare în Iula, în apropierea Băilor Cetății. Casa are 10 camere, 6 băi, 2 bucătării și sufragerie. Se află pe strada Sittye nr. 19. Preț: 230.000 EUR. Număr de contact: +36-30-322-5410 (Vorbim limba română).

Glume

Salariul soției este salariul soției. Iar salariul soțului deja se numește bugetul familiei.

— Bună ziua, domnule polițist. Soțul meu s-a pierdut. Dacă-l găsiți, vă rog să-i spuneți că mama nu mai vine la noi!

Soția:

— Bărbatul trebuie să fie un pic mai frumos decât maimuța!

Soțul:

— Bărbatul trebuie să fie un pic mai frumos decât maimuța cu care trăiește!

Într-o casă, sună telefonul. Soția răspunde și vorbește cam 40 de minute. Soțul întreabă cu uimire:

— De ce ai vorbit așa de puțin?
— Au greșit numărul.

Soțul:

— Măi femeie, administratorul blocului se laudă că s-a culcat cu toate femeile din bloc, cu excepția uneia...

Soția:

— O fi aia grasă și bătrână de la parter...

Expoziția comună a doi artiști români din Ungaria în orașul Szentendre

Autoguvernarea românească din Szentendre a organizat în ziua de 3 aprilie, la Galeria Muzeului Ferenczy din orașul artiștilor plastici, o expoziție comună a artiștilor Ștefan Oroian și Aurelia Nemeș.

Cei doi artiști au fost prezentați publicului sosit în număr mare de istoricul și criticul de artă *Basics Beatrix*, care a arătat că deși reprezintă generații diferite, ceea ce îi leagă este limba și cultura română. A precizat că deși la prima vedere, poate părea stranie căutarea oricărei asemănări între cei doi artiști, la o privire atentă aceasta se poate sesiza în finețea amănuntelor. „Decorativitatea se poate descoperi atât în formele geometrice din lucrările maestrului, cât și în spațiile desenate generos de tână și promițătoarea artistă. Și dacă la Ștefan

Oroian formele concrete, tari sunt netezite în final, în desenele Aureliei Nemeș tocmai în spatele rafinamentului și ornamentației bogate suntem surprinși de ceva dur, aflat la pol opus. În spatele siluetei răătăcite a Scufiței Roșii care-și caută drumul, se profilează primejdios lupul a cărei dimensiuni concurează cu pădurea”.

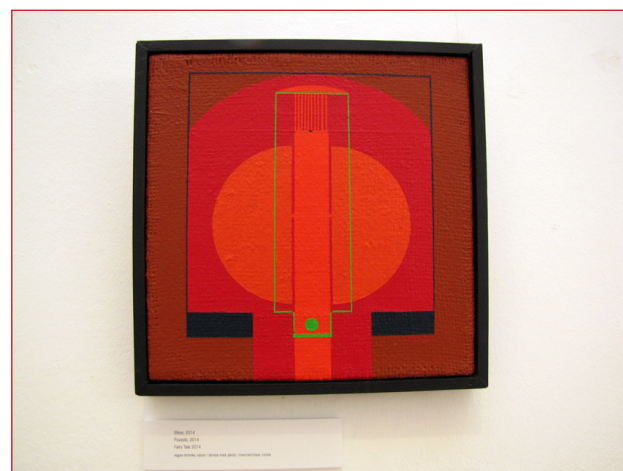
O prezentare de suflet, în care s-au regăsit mulți dintre participanți, a făcut Ștefan Frătean, care a arătat că cei doi artiști sunt legați prin mii de fire de comunitatea românească din Ungaria, iar un asemenea eveniment este un prilej de adevărată sărbătoare.

„Cu Ștefan Oroian m-am întâlnit pentru prima dată în 1969, la Jula, la Liceul românesc, unde Ștefan era profesorul de desen. Lecțiile lui, precum și discuțiile

din timpul liber au avut un efect pătrunzător asupra mea. Mi-au definit în mod fundamental coordonatele accesării artei perceptibile mie, dar în așa fel, ca să mă simt întotdeauna liber în căutarea frumosului.

La-nceputul anilor 70 a fost o curiozitate pentru noi să ascultăm povestirile profesorului de desen despre călătoriile lui prin Italia, la Florența, la Roma, la Bienala din Veneția.

Dar Bătănia, locul adevăratelor rădăcini ale lui Ștefan Oroian, era cunoscut și de mine. La clubul românesc de lângă Biserica ortodoxă am avut norocul de a întâlni ultimii reprezentanți veritabili ai Bătăniei de odinioară. Mircea Moroșan, Gheorghe Moroșan, Eftimie Târnovan, Lina Birta, Emilia Târnovan, Cornel Foita sau preotul Ioan Magdu de mult timp nu mai sunt

printre noi, precum a pierit în negura trecutului și aceea comunitate românească, în care era o personalitate marcantă și figura bunicului, a cărui mustață a fost eternizată de Ștefan Oroian prin cunoscuta sculptură în lemn de nuc.

Pentru realizarea expoziției lui Ștefan Oroian și a Aureliei Nemeș, Autoguvernarea Românească din Szentendre a depus eforturi însemnate, lucru pentru care merită recunoaștere. Pentru artiști, această expoziție într-un loc de seamă, în Galeria Muzeului Ferenczy, este un prilej de bucurie, dar și o recunoaștere a muncii lor”, a spus Ștefan Frătean. (Discursul complet îl puteți citi în pagina a 9-a.)

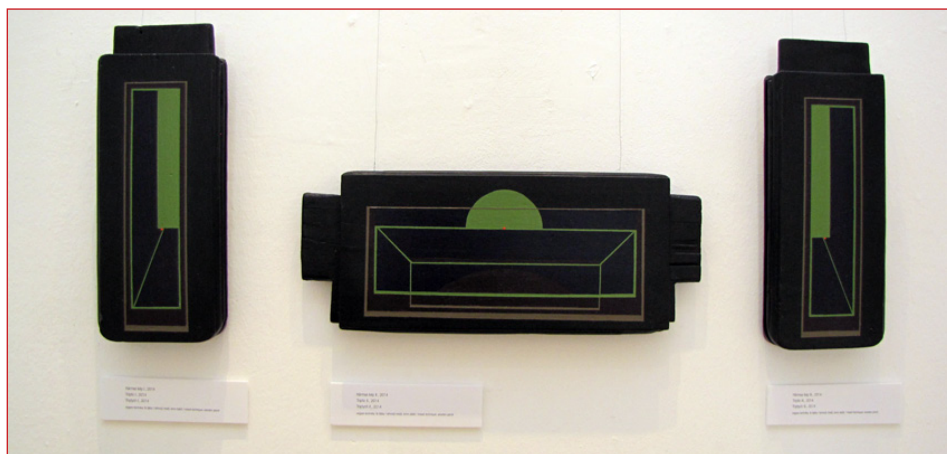
Președinta Autoguvernă-

rii românești, Iulia Pantea, a mulțumit directorului instituției gazdă pentru amabilitatea și ajutorul dat în organizarea expoziției, precum și directorului Institutului Cultural Român, Gabriela Matei, pentru sprijinul acordat.

La eveniment au participat alături de români din Budapesta și un număr însemnat de români din Jula, sosiți prin efortul Autoguvernării Românești din Jula. Cu toții au avut prilejul de a se înfrupta din plin din atmosfera spiritului românesc.

Expoziția lui Ștefan Oroian și a Aureliei Nemeș poate fi vizitată până pe 1 iunie, de miercuri până duminică, între orele 10-18, în Galeria Muzeului Ferenczy (Szentendre, Fő tér 2-5).

Gabriela Enea Elekes

FOAIA
românească
11 aprilie 2014
www.foaia.hu

Săptămânal al românilor din Ungaria. Editat de Editura de presă și cărți „NOI”. Director: Eva Șimon. Colectiv redacțional: Anca Liana Butar, Ana Cioca Czesznak. Editura și redacția: 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8., CP 95. Telefon: (66) 463-152, 361-789 E-mail: foaia@foaia.hu, Editor responsabil: Uniunea Culturală a Românilor din Ungaria, 5700 Jula, str. Gh. Doja nr. 8. Internet: www.romanul.hu, uniunea@romanul.hu. Tiparul: Schneider Nyomda Kft, 5700 Jula, str. Károly R. nr. 7. Index: 25291. ISSN 1418-8341. Abonamente la Foaia românească în județele Bács-Kiskun, Bichiș și Ciongrad se efectuează la oficiile poștale, iar în celelalte județe la adresa redacției atât personal, cât și prin cec poștal. Abonamentele pe anul 2014: 3 luni 1200 forinți; 6 luni 2400 forinți; 1 an 4800 forinți. Publicația apare cu sprijin de la Fondul de Subvenții al Ministerului Resurselor Umane (Budapesta, Ungaria) și de la Ministerul Afacerilor Externe – Departamentul Politici pentru Relația cu Românii de Pretutindeni (București, România).